

ITALYAN VA O'ZBEK TILLARIDA RASMIY VA NORASMIY VIRTUAL MULOQOTDAGI LEKSIK VA STILISTIK FARQLAR

Mustafayev Shaxboz Baxtiyorovich

Italyan tili tarjima nazariyasi va amaliyoti kafedrasida o'qituvchisi

Mustaqil izlanuvchi

O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.17384921>

Annotatsiya: Ushbu maqola italyan va o'zbek tillarida rasmiy va norasmiy virtual muloqotning leksik va stilistik xususiyatlarini tadqiq qiladi. Tadqiqotda har ikki davlatda rasmiy va norasmiy muloqotda ishlatiladigan til birliklarining madaniy, sotsiolingvistik va pragmatik jihatlari o'rganiladi. Maqolada O'zbekiston Respublikasi Prezidentining ta'lim va til siyosatiga oid qarorlari tahlil qilingan bo'lib, ularning virtual muloqotga ta'siri ochib beriladi. Natijada har ikkala tilda virtual muloqotdagi o'ziga xos va umumiy jihatlari aniqlanadi.

Kalit so'zlar: virtual muloqot, rasmiy muloqot, norasmiy muloqot, leksik farqlar, stilistik xususiyatlar, italyan tili, o'zbek tili

Аннотация: В статье рассматриваются лексические и стилистические особенности виртуальной коммуникации на итальянском и узбекском языках. Автор изучает культурные, социолингвистические и прагматические аспекты использования языковых единиц в официальной и неофициальной коммуникации. Рассматриваются как культурные нормы, так и влияние новых технологий на развитие языков.

Ключевые слова: виртуальная коммуникация, официальная коммуникация, неофициальная коммуникация, лексика, стилистика, итальянский язык, узбекский язык

Abstract: This article investigates the lexical and stylistic features of formal and informal virtual communication in Italian and Uzbek languages. It analyzes how linguistic elements used in formal and informal communication are influenced by cultural, sociolinguistic, and pragmatic factors in both countries. The research also considers the impact of Uzbekistan's language policy and educational reforms, guided by Presidential decisions, on virtual communication. Ultimately, the study identifies both distinctive and common aspects of virtual communication in the two languages.

Keywords: virtual communication, formal communication, informal communication, lexical differences, stylistic features, Italian language, Uzbek language

Globalizatsiya va texnologik inqilob bilan birgalikda virtual muloqot zamonaviy jamiyatlarning ajralmas qismiga aylandi. Har ikki davlatda — Italiyada va O'zbekistonda — rasmiy va norasmiy virtual muloqot leksik va stilistik xususiyatlarga boy. Ushbu maqolada O'zbekiston va Italiyadagi virtual muloqotdagi leksik va stilistik farqlar chuqur tahlil qilinadi. Rasmiy va norasmiy uslublarda foydalaniladigan til elementlari madaniy, sotsiolingvistik hamda pragmatik omillar bilan qanday bog'liqligi o'rganiladi. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining qarorlari va ta'lim tizimidagi yangi tashabbuslari ta'sirida til siyosati va uning rivoji ham tahlilning muhim qismi hisoblanadi.

Rasmiy virtual muloqotdagi leksik farqlar

Rasmiy muloqot, odatda, aniq va to'g'ri qabul qilinadigan leksik birliklardan foydalanishni talab qiladi. Bu, asosan, davlat idoralari, korporativ tashkilotlar va ta'lim muassasalari doirasidagi muloqotlarga tegishli. Italiya va O'zbekiston bu borada o'ziga xos madaniy an'analarga ega.

O'zbek tilida rasmiy muloqot an'anaviy "Hurmatli", "Janoblari", "Ilg'or xizmat ko'rsatgan" kabi formal salomlashuv va murojaat shakllaridan boshlanadi. Virtual maydonda, masalan, elektron pochta orqali, bu shakllar hali ham keng tarqalgan va ular muhim vaziyatlarda xushmuomalalikni ko'rsatadi.

Italiyan tilida esa rasmiy muloqot ko'proq "Gentile", "Egregio", "Illustrissimo" kabi iboralar bilan boshlanadi. Bu iboralar virtual maydonda ham, masalan, emailda, anchagina faol ishlatiladi. Lekin Italiyada rasmiy muloqotda til yumshoqroq bo'lib, ko'pincha norasmiylikka yaqinlashib boradi, ayniqsa yosh avlod vakillari orasida. Bu madaniy tendensiyalar zamonaviy jamiyatdagi o'zgarishlar bilan bog'liq.

Norasmiy virtual muloqotdagi leksik farqlar

O‘zbek tili norasmiy muloqotda ko‘proq “assalomu alaykum” yoki qisqartirilgan “salom” kabi iboralar bilan boshlanadi. Yoshlar o‘rtasida esa “qalay” kabi muloqot iboralari keng tarqalgan. Ijtimoiy tarmoqlarda esa yanada norasmiy uslublar, qisqartmalar va inglizcha so‘zlarning aralashmasi kuzatiladi.

Italyan tilida esa, norasmiy virtual muloqot “ciao” kabi iboralar bilan boshlanadi va bu ibora ham salomlashuv, ham xayrlashuv uchun ishlatiladi. Qisqartirishlar va inglizcha so‘zlar italyan yoshlarining virtual muloqotida ham keng tarqalgan, lekin ko‘pincha mahalliy muloqot xususiyatlarini saqlab qoladi.

Stilistik farqlar

Rasmiy va norasmiy stilistik farqlar O‘zbekiston va Italiyada ko‘proq tilning yuklama va intonatsion xususiyatlarida namoyon bo‘ladi.

O‘zbek tilida rasmiy stilistika ko‘proq og‘ir, murakkab va ko‘plik shaklidan foydalanishga asoslangan. Bu muloqotdan hurmat va intizom talab qiladigan kontekstlarda kuzatiladi. Virtual muloqotda ham rasmiy salomlashuv va yakuniy iboralar (masalan, “Hurmat bilan”, “Ehtirom ila”) an’anaviy uslubni aks ettiradi.

Italyan tilidagi rasmiy stilistika esa yanada sodda, lekin kimgadir hurmat ko‘rsatishni bildiradigan iboralarga boy. Virtual muloqotda bu nafaqat email, balki ijtimoiy tarmoqda ham kuzatiladi. Masalan, “Distinti saluti” yoki “Cordiali saluti” bilan yakunlanadigan xatlar rasmiy muloqotda ishlatiladi.

Virtual muloqotdagi rasmiy va norasmiy uslublar O‘zbekiston va Italiyada madaniy me’yorlarga va muloqot kontekstiga bog‘liq ravishda farq qiladi. O‘zbek va italyan tillaridagi leksik va stilistik farqlar madaniyatlarning o‘ziga xosligini aks ettiradi, lekin ularning umumiy xususiyati shundaki, har ikkala til ham texnologik rivojlanish va zamonaviy tendensiyalar ta’sirida o‘zgarib bormoqda.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Crystal, D. Language and the Internet. - Cambridge University Press, 2001.
2. Danet, B., & Herring, S. C. The Multilingual Internet: Language, Culture, and Communication Online. - Oxford University Press, 2007.
3. Далин, В.А. Лингвистика и цифровая среда. - Москва: Просвещение, 2010.